

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

17 юли 2008 година*

По дело C-51/05 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда, подадена на 7 февруари 2005 г.,

Комисия на Европейските общности, за която се явяват г-жа С. Cattabriga и г-н L. Visaggio, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, установена в Dolianova (Италия),

Cantina Trexenta Soc. coop. arl, установена в Senorbì (Италия),

Cantina sociale Marmilla — Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, установена в Sanluri (Италия),

* Език на производството: италиански.

Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl, установена в Santa Maria La Palma (Италия),

Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari, установена в Monti (Италия),

представявани от адв. C. Dore и адв. G. Dore, avvocati,

ищци в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н K. Lenaerts, председател на състав, г-н G. Arestis (докладчик), г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н J. Malenovský и г-н T. von Danwitz, съдии,

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-н R. Grass,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 ноември 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Със своята жалба Комисията на Европейските общности иска от Съда да отмени Решение на Първоинстанционния съд на Европейските общности от 23 ноември 2004 г. по дело *Cantina sociale di Dolianova* и др./Комисия (Т-166/98, *Recueil*, стр. II-3991, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“) в частта му, с която Първоинстанционният съд осъжда Комисията да поправи вредата, претърпяна от *Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl*, *Cantina Trexenta Soc. coop. arl*, *Cantina sociale Marmilla — Unione viticoltori associati Soc. coop. arl*, *Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl* и *Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari* (наричани по-нататък общо „Cantine“), вследствие на обявяването на *Distilleria Agricola Industriale de Terralba* (наричано по-нататък „DAI“) в несъстоятелност, поради липсата на механизъм, който да гарантира при режима, въведен от член 9 от Регламент (ЕИО) № 2499/82 на Комисията от 15 септември 1982 г. за установяване на правилата на превантивната дестилация за лозарската 1982/1983 година (ОВ L 267, стр. 16), че предвидената в този регламент помощ, предоставена от Общността, ще бъде изплатена на съответните производители.

Правна уредба

- 2 Член 5, параграф 1 от Регламент № 2499/82 определя минимална изкупна цена на вината, предназначени за дестилация.
- 3 Според осмот съображение от Регламент № 2499/82 тази цена обикновено не дава възможност за продажба при пазарни цени на продуктите, получени чрез дестилация. Поради това този регламент предвижда компенсационен механизъм, който се характеризира с изплащането от страна на интервенционните

агенции на помощ в определен размер за дестилирано вино, чийто размер е определен в член 6 от посочения регламент.

4 Член 9 от Регламент № 2499/82 гласи:

„1. Дестилаторът заплаща на производителя минималната изкупна цена, предвидена в член 5, параграф 1, първа алинея, не по-късно от деветдесет дни след постъпването в дестилерията [на общото количество вино или, в зависимост от случая, на всяка партида вино].

2. Не по-късно от деветдесет дни след представяне на доказателство, че общото количество вино, посочено в договора, е дестилирано, интервенционната агенция изплаща на дестилатора помощта, предвидена в член 6, параграф 1 и, в зависимост от случая — увеличението на минималната изкупна цена, предвидено в член 5, параграф 1, втора алинея.

[...]

Дестилаторът е длъжен да представи пред интервенционната агенция доказателство, че е платил минималната изкупна цена, предвидена в член 5, параграф 1, първа алинея, в срока по параграф 1 и, в зависимост от случая, че е платил увеличението на посочената цена в срока, предвиден в четвърта алинея. Ако това доказателство не бъде представено в срок от сто и двадесет дни след представянето на посоченото в първа алинея доказателство, интервенционната агенция си възстановява изплатените суми. [...]“ [неофициален превод]

5 Член 11 от Регламент № 2499/82 предвижда:

„1. Дестилаторът, в случая, посочен в член 9 [...], може да поиска да му се изплати авансово сума в размер, равен на предвидената в член 6, първа алинея помощ, при условие че в полза на интервенционната агенция бъде учредено обезпечение за 110 % от посочения размер.

2. Това обезпечение се учредява под формата на гаранция от страна на институция, отговаряща на критериите, определени от държавата-членка, под чиято юрисдикция се намира интервенционната агенция.

3. Авансът се изплаща не по-късно от деветдесет дни след представянето на доказателството за учредяване на обезпечението и във всички случаи след датата, на която е одобрен договорът или декларацията.

[...][неофициален превод]

6 Член 46 от Статута на Съда гласи:

„Исковете срещу Общностите по дела в областта на извъндоговорната отговорност се погасяват след изтичането на срок от пет години от датата на възникване на събитието, което ги обуславя. Давността се прекъсва с предявяването на иск пред Съда или ако преди образуването на това производство увредената страна е предявила претенцията си пред съответната институция на Общностите. В последния случай производството се образува в двумесечен срок, предвиден в член 230 от Договора за ЕО и член 146 от Договора за Евратом; разпоредбите на член 232, втора алинея от Договора за ЕО и на член 148, втора алинея от Договора за Евратом съответно се прилагат, когато е уместно.“

Обстоятелства в основата на спора

- 7 Обстоятелствата в основата на спора, както са изложени в точки 16—44 от обжалваното съдебно решение, могат да бъдат обобщени, както следва.
- 8 Santine са лозаро-винарски кооперации, произвеждащи вино в района на Сардиния (Италия). В рамките на превантивната дестилация за лозарската 1982/1983 година, между месеците януари и март 1983 г., те доставят вино на DAI, което е дестилирано в срока, предвиден от разпоредбите на член 4 от Регламент № 2499/82. Сроктът от 90 дни, който член 9, параграф 1 от посочения регламент предоставя на DAI за изплащане на дълга към Santine, изтича през месец юни 1983 г.
- 9 На 22 юни 1983 г. на основание член 11 от Регламент № 2499/82 DAI отправя искане до Azienda di Stato per gli interventi nel mercato agricolo (наричана по-нататък „AIMA“) за авансово изплащане на предоставената от Общността помощ за доставеното и дестилирано вино. За тази цел DAI учредява предвиденото в тази разпоредба обезпечение, равно на 110 % от размера на помощта, чрез полица, издадена от Assicuratrice Edile SpA (наричано по-нататък „Assedile“) в полза на AIMA. На 10 август 1983 г. AIMA изплаща поискания аванс в полза на DAI, съгласно член 11.
- 10 Поради финансови затруднения DAI задържа плащането, според случая — изцяло или частично, на сумите, дължими на производителите, между които е Santine, които са доставили предназначения за дестилация вино. През октомври 1983 г. DAI иска допускане на производството за контрол върху управлението, предвидено в италианското законодателство относно несъстоятелността. Тъй като сезираната в резултат на това юрисдикция, а именно Tribunale di Oristano (Италия), уважава това искане, DAI спира изцяло плащанията си, включително тези, които все още са били дължими на производителите, които са му доставили виното.
- 11 AIMA иска от DAI да възстанови предоставената от Общността помощ, като се приспадат сумите, редовно изплатени на горепосочените производители,

по съображението, че DAI не ѝ предоставило в срока, предвиден в член 9, параграф 2 от Регламент № 2499/82, доказателството за плащането в полза на останалите производители на минималната изкупна цена за виното в предвидения в член 9, параграф 1 от този регламент срок от 90 дни от постъпването в дестилерията. Тъй като DAI не възстановява тази помощ, АИМА иска от Assedile да ѝ изплати сумата на обезпечението.

- 12 На 26 юли 1984 г., по искане на DAI, Pretore di Terralba (Италия) постановява определение в обезпечително производство, с което налага забрана на Assedile за изплащане на обезпечението на АИМА. Той определя 60-дневен срок на DAI да предяви иск по същество.
- 13 През месец септември 1984 г. DAI предявява такъв иск пред Tribunale civile di Roma (Италия). То иска по-конкретно посоченият съд да установи, че производителите са крайните адресати на учреденото при Assedile обезпечение, в рамките на сумите, които остават да им бъдат изплатени. То поддържа, че предназначението на това обезпечение е да гарантира плащането на минималната изкупна цена на производителите, пропорционално на доставената продукция, в случай на неизпълнение на задълженията от страна на дестилатора. То предлага да бъде сезиран Съдът с преюдициални въпроси за тълкуване на приложените регламенти на Общността.
- 14 Cantine, още една лозаро-винарска кооперация и един консорциум от лозаро-винарски кооперации встъпват в производството в подкрепа на тезата на DAI. Те поддържат, че пропорционално на доставеното вино имат право върху сумите, предмет на учреденото при Assedile обезпечение, поради което искат от Tribunale civile di Roma да се произнесе в смисъл, че Assedile е длъжно да им изплати размера на вземанията им срещу DAI, по които не са получили плащане и, при условията на евентуалност, че АИМА е длъжна да им изплати тези суми.
- 15 Междувременно с решение от 27 февруари 1986 г. Tribunale di Oristano обявява DAI в несъстоятелност.
- 16 В решението си от 27 януари 1989 г. Tribunale civile di Roma обявява по същество, че претенциите на встъпилите в подкрепа на DAI кооперации са неоснователни и установява по-конкретно, че тълкуването на Регламент № 2499/82

и на договорните клаузи относно гаранцията от страна на Assedile в полза на АИМА не представлява трудност и че поради това не е необходимо да се отправя преюдициален въпрос до Съда. След като напълно изключва твърдяното от кооперациите право да получат размера на учреденото при Assedile обезпечение, Tribunale civile di Roma приема, че производството по несъстоятелност по отношение на DAI представлява релевантната правна рамка, в която посочените кооперации могат да удовлетворят вземанията си.

- 17 На 27 септември 1989 г. Cantine, с изключение на Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari, подават въззивна жалба срещу това решение пред Corte d'appello di Roma (Италия). С решение от 19 ноември 1991 г. последният се произнася, че искането е недопустимо с мотива, че Cantine не са съобщили жалбата на синдика на DAI, а на самото DAI, към този момент в несъстоятелност, и не са подновили редовно съобщаването в определения им срок.
- 18 Междувременно на 16 януари 1990 г. Assedile плаща сумите, дължими на АИМА.
- 19 С решение от 28 ноември 1994 г. Corte suprema di cassazione (Италия) отхвърля жалбата, подадена от Cantine, с изключение на Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari, срещу решението на Corte d'appello di Roma.
- 20 Cantine вписват редовно вземанията си към пасива на DAI в рамките на производството по несъстоятелност, провеждано по отношение на него, и след приключването на това производство през 2000 г. участват в разпределението в качеството на привилегировани кредитори. При това разпределение те получават плащане по вземанията си срещу DAI до 39 % от размера им.
- 21 С писмо от 22 януари 1996 г. Cantine искат от АИМА да изплати вземанията, които имат срещу DAI, като поддържат, че АИМА се е обогатила незаконно с получаването на учреденото при Assedile обезпечение. АИМА отхвърля това оплакване като отбелязва, че има право върху обезпечението и че производителите изобщо не могат да предявят пряк иск срещу нея за удовлетворяване

на вземанията си срещу DAI. На 16 февруари 1996 г. Cantine предявяват пред Tribunale civile di Cagliari (Италия) иск за неоснователно обогатяване срещу АИМА, като впоследствие това производство е спряно с оглед на постигането на взаимно съгласие между страните.

- 22 На 13 ноември 1996 г. Cantine подават жалба до Комисията, в която излагат твърдението си за нарушение от АИМА на общностното право, по-специално на Регламент № 2499/82, и по-конкретно отправят искане до Комисията да прикани АИМА и Италианската република да им възстановят сумите, които не са получили като помощи, предоставени от Общността, за лозарската 1982/1983 г.
- 23 С писмо от 25 юни 1997 г. Комисията съобщава на Cantine, че на 16 януари 1990 г. Assedile е изплатило на АИМА размера на учреденото при него обезпечение заедно с лихвите. След това с писмо от 8 декември 1997 г. тя ги уведомява за обстоятелството, че през февруари 1991 г. АИМА е инкасирала размера на това обезпечение и че последното е осчетоводено в полза на Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието (ФЕОГА) през финансовата 1991 година.
- 24 С писмо от 23 януари 1998 г., постъпило в Комисията на 5 февруари, Cantine отправят искане към тази институция да им изплати сумата, съответстваща на размера на вземанията им срещу DAI, по съображението че полученото от АИМА обезпечение е възстановено на ФЕОГА. Те твърдят, че от целта на Регламент № 2499/82, насочена към подпомагане на винопроизводителите, следва, че последните следва да се считат за действителните и единствените адресати на предвидената в този регламент помощ.
- 25 С писмо от 31 юли 1998 г., подписано от генералния директор на Генерална дирекция „Земеделие“ на Комисията и получено от Cantine на 14 август 1998 г., Комисията отхвърля това искане. Тя твърди, че в конкретния случай от помощта се ползва на първо място дестилаторът, за да му се даде възможност да компенсира високата изкупна цена на виното. Обезпечението било учредено при Assedile в полза на АИМА и производителите не могли да претендират за каквото и да било право върху неговия размер.

- 26 Освен това в същото писмо Комисията отбелязва, че одобряването от страна на АИМА на сключените между Santine и DAI договори не изменя частния характер на тези договори, така че твърдените задължения на Комисията към Santine били с извъндоговорен характер. Следователно всеки иск срещу Европейската общност вече бил погасен по давност съгласно член 46 от Статута на Съда, тъй като размерът на обезпечението, учредено при Assedile, е изплатен на АИМА на 16 януари 1990 г. и възстановен на ФЕОГА през финансовата 1991 г.

Производството пред Първоинстанционния съд и обжалваното съдебно решение

- 27 На 12 октомври 1998 г., Santine подават жалба в секретариата на Първоинстанционния съд, с която искат, на първо място, да се отмени писмото на Комисията от 31 юли 1998 г. на основание член 173 от Договора за ЕО (след изменението нов член 230 ЕО), на второ място, да се установи неправомерно бездействие на посочената институция в нарушение на член 175 от Договора за ЕО (след изменението нов член 232 ЕО), изразяващо се в обстоятелството, че последната не приела решение относно отпускането в тяхна полза на предоставената от Общността помощ, която трябвало да бъде изплатена на DAI и, на трето място, да се осъди Комисията за неоснователно обогатяване и/или съгласно член 178 от Договора за ЕО (след изменението нов член 235 ЕО) да им заплати обезщетение в размер, равен на размера на вземанията им срещу DAI, по които не са получили плащания от него.
- 28 Комисията иска жалбата да бъде отхвърлена като недопустима или, при условията на евентуалност, като неоснователна.
- 29 С обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд отхвърля като недопустими исканията на Santine за отмяна на писмото на Комисията от 31 юли 1998 г. и за установяване на неправомерно бездействие на институцията, съответно в точки 80 и 83 от съдебното решение. В точка 84 от същото той отхвърля и искането, целящо осъждането на Комисията въз основа на неоснователното обогатяване.

- 30 За сметка на това в точка 150 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд се произнася, че искането за обезщетение, направено съгласно член 235 ЕО, е допустимо и обявява в точка 1 от диспозитива на посоченото съдебно решение, че „Комисията е длъжна да заплати обезщетение за вредата, претърпяна от [Cantine], вследствие на обявяването на [DAI] в несъстоятелност, поради липсата на механизъм, който да гарантира при режима, въведен от член 9 от Регламент [№ 2499/82], че предвидената в този регламент помощ, предоставена от Общността, ще бъде изплатена на съответните производители“.
- 31 По-специално що се отнася до допустимостта на искането, направено съгласно член 235 ЕО, в точка 129 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд първо напомня, в рамките на правното основание, което е изтъкнато от Комисията и е изведено от погасяването по давност на иска за извъндоговорна отговорност на Общността, че предвиденият в член 46 от Статута на Съда давностен срок не може да започне да тече, преди да са изпълнени всички условия за възникване на задължението за поправянето на вреди, а именно наличието на противоправно поведение от страна на общностните институции, действителното настъпване на твърдяната вреда и наличието на причинно-следствена връзка между това поведение и посочената вреда.
- 32 След това в точка 130 от посоченото съдебно решение Първоинстанционният съд уточнява, че в случай като разглеждания по делото, при който извъндоговорната отговорност на Общността произтича от нормативен акт, давностният срок не може да започне да тече, преди да са настъпили вредоносните последици от този акт и следователно преди момента, в който заинтересованите лица са претърпели сигурна вреда.
- 33 При това положение в точка 131 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд се произнася, че в конкретния случай давностният срок е започнал да тече от момента, в който Cantine са претърпели сигурна вреда в резултат на пълното или частично неизплащане на предоставената от Общността помощ. Той отбелязва в точка 132 от посоченото съдебно решение, че безспорно последните доставки на вино от Cantine са извършени през месец март 1983 г. и съгласно член 9, параграф 1 от Регламент № 2499/82 минималната изкупна цена на виното е трябвало да им бъде заплатена от DAI не по-късно от 90 дни след постъпването на виното в дестилерията, тоест не по-късно от края на месец юни 1983 г.

- 34 В точка 133 от обжалваното съдебно решение обаче Първоинстанционният съд се произнася, че при конкретните обстоятелства на този спор, вредата, претърпяна от Santine в края на месец юни 1983 г. в резултат на пълното или частичното неизплащане на минималната изкупна цена на виното в предвидения срок, не може да се смята от този момент нататък за сигурна, тоест за непосредствена и предвидима.
- 35 В точки 136 и 145 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд добавя, че за да се прецени дали вредата е сигурна, следва да се вземат предвид производствата пред италианските юрисдикции, образувани по инициатива на DAI, по-специално относно изхода на спора по учреденото при Assedile обезпечение, с оглед на сложната система, въведена от Регламент № 2499/82, и изключителните обстоятелства по конкретното дело, при които е извънредно трудно за един предпазлив и съобразителен икономически оператор да си даде сметка преди приключването на тези производства, че не би могъл да получи пред националния съд плащане на разглежданите помощи посредством посоченото обезщетение.
- 36 В точка 146 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд приема, че в конкретния случай бенефициерът на учреденото при Assedile обезпечение е определен окончателно от италианските юрисдикции едва в резултат на решението на Corte suprema di cassazione от 28 ноември 1994 г. и че поради това претърпяната от Santine вреда не може да се счита за сигурна преди тази дата.
- 37 В точка 147 от посоченото съдебно решение Първоинстанционният съд заключава, че предвиденият в член 46 от Статута на Съда петгодишен давностен срок не може да започне да тече преди 28 ноември 1994 г., така че направеното през 1998 г. искане съгласно член 235 ЕО, не може да се счита за несвоевременно предявено. При това положение той обявява в точка 148 от обжалваното съдебно решение, че изтъкнатото от Комисията правно основание, изведено от давността, трябва да бъде отхвърлено, а в точка 150 от посоченото решение — че посоченото искане е допустимо.

Искания на страните пред Съда

38 Комисията моли Съда:

- да отмени обжалваното съдебно решение в частта му, с която е уважен предявеният срещу нея иск за обезщетение,
- като се произнесе окончателно по спора, да отхвърли този иск като недопустим и
- да осъди Cantine да заплатят съдебните разноски, направени по настоящото производство и по производството пред Първоинстанционния съд.

39 Cantine молят Съда:

- да отхвърли жалбата,
- при условията на евентуалност, ако жалбата бъде допусната за разглеждане по същество, да потвърди обжалваното съдебно решение в частта му, с която Комисията е осъдена да поправи причинените вреди, като отхвърли направеното от последната възражение за давност, и
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

По жалбата

40 В подкрепа на жалбата си Комисията изтъква едно-единствено правно основание, изведено от нарушението в точки 129—150 от обжалваното съдебно решение на член 46 от Статута на Съда и на принципа на правната сигурност.

Доводи на страните

41 Комисията отбелязва, че в постоянната практика на Съда и на Първоинстанционния съд е утвърден принципът, според който предвиденият в член 46 от Статута на Съда петгодишен срок за погасяване на исковете за извъндоговорна отговорност, предявени срещу Общността, започва да тече едва от момента, в който подлежащата на поправяне вреда се конкретизира. В хипотезата, при която посочената отговорност произтича от нормативен акт, този давностен срок можел да започне да тече едва от момента, в който заинтересованите лица са претърпели сигурна вреда.

42 По-специално Комисията упреква Първоинстанционния съд, че в обжалваното съдебно решение не взема предвид обстоятелството, че след 1983 г. Регламент № 2499/82 конкретно нанесъл вреда на Santine, тъй като не предвижда възможност при неплатежоспособност на дестилатора предоставената от Общността помощ да се изплаща пряко на производителя. Следователно за начален момент на посочения давностен срок трябвало да се приеме датата, на която поради неплатежоспособността на DAI Santine не са могли да получат плащането на въпросната помощ в предвидения от регламента срок от 90 дни след постъпването на виното в дестилерията.

43 Според Комисията Първоинстанционният съд, напротив, основава решението си на начина, по който Santine са възприемали вредоносните последици от Регламент № 2499/82. В това отношение тя поддържа, че като приема за недостатъчно обстоятелството, че Santine са знаели, че са претърпели вреда, произтичаща от прилагането на този регламент, Първоинстанционният съд

се произнася, че е необходимо наличието на напълно субективен елемент, а именно същите да осъзнаят, че могат да удовлетворят претенциите си само чрез предявяване на иск за отговорност срещу Комисията, след неуспешните им опити в конкретния случай пред националните юрисдикции да получат плащане на помощта от Общността посредством предоставяне в тяхна полза на обезпечението, учредено при Assedile.

- 44 Комисията твърди също, че обжалваното решение не съответства дори на принципите, прогласени в Решение на Съда от 7 ноември 1985 г. по дело Adams/Комисия (145/83, Rescuil, стр. 3539). Тя счита, че Cantine не могат да се позовават на това решение, тъй като то взема предвид неволното незнание на обстоятелството, което е в основата на спора. Както е установено в точки 139 и 140 от обжалваното съдебно решение обаче, нямало никакво съмнение, че Cantine познавали изискванията на Регламент № 2499/82.
- 45 По-нататък Комисията упреква Първоинстанционния съд, че в обжалваното съдебно решение е нарушил изискването за правна сигурност, необходима при прилагането на давностен срок. Всъщност да се обвърже определянето на началния момент на посочения в член 46 от Статута на Съда петгодишен срок със субективното възприятие, което всяка заинтересована страна може да има относно това дали вредата е сигурна, би довело до предоставяне на увредената страна на възможност да определя по своя воля момента, в който окончателно се погасява искът и за отговорност. В това отношение Комисията добавя, че въззивните и касационните производства, образувани по инициатива на Cantine, въпреки изобщо не са позволили да се окаже въздействие в конкретния случай върху убеждението им относно това, че вредата е сигурна.
- 46 Освен това Комисията отбелязва, че решението на Първоинстанционния съд е опорочено от противоречие в мотивите. Всъщност същият, от една страна, отказал да приеме изчерпването на вътрешните способности за обжалване като условие за допустимост на иска за извъндоговорна отговорност, предявен от Cantine срещу Комисията и, от друга страна, обвързал началния момент на приложимия към този иск давностен срок с датата на окончателното решение, постановено на национално равнище, в случая решението на Corte suprema di cassazione от 28 ноември 1994 г.
- 47 Що се отнася до Cantine, те поддържат, че жалбата е неоснователна и че Първоинстанционният съд правилно приема в обжалваното съдебно решение, че

условията за предявяване на иск за отговорност, насочен срещу Комисията, не са изпълнени за времето докато повдигнатият пред националните юрисдикции спор не е разрешен с решението на Corte suprema di cassazione.

48 Santine считат, че им е било необходимо да изчакат изхода на спора на национално равнище, преди да сезират органите на Общността, по-конкретно предвид липсата в дадения случай на каквато и да било правна норма, уреждаща положението на неплатежоспособния дестилатор. В това отношение те добавят, че Първоинстанционният съд несъмнено би отхвърлил иска им за отговорност с мотива, че не са изчерпани вътрешните способности за обжалване. Поради това според Santine изобщо не може да се допусне погасяване по давност, тъй като срокът за погасяване на предявения срещу Комисията иск за извъндоговорна отговорност започва да тече едва от отхвърлянето на исковете им от Corte suprema di cassazione, в резултат на което решението на Tribunale civile di Roma придобива сила на пресъдено нещо.

49 Освен това Santine възразяват на Комисията, че във всички случаи доводът ѝ, според който обжалваното съдебно решение съдържа противоречие, що се отнася до допустимостта на предявения срещу Комисията иск за извъндоговорна отговорност и до началния момент на приложимия към този иск давностен срок, е неоснователен, тъй като почива на съчетаването на две части от това съдебно решение, отнасящи се различни правни понятия и факти.

50 В хипотезата, при която Съдът би уважил доводите на Комисията относно погасяването на иска за извъндоговорна отговорност, предявен срещу Комисията, и би определил различен начален момент на давностния срок за този иск, Santine поддържат, че този срок не може да започне да тече, преди да е настъпило неоснователното обогатяване на Комисията в резултат на прехвърлянето през 1991 г. на учреденото при Assedile обезпечение, от АІМА в полза на ФЕОГА. Santine твърдят, че са узнали за прехвърлянето в полза на ФЕОГА и следователно за неоснователното обогатяване на Комисията едва след получаването на писмото на Комисията от 8 декември 1997 г. Поради това срокът за погасяване на посочения иск следвало да тече, считано от тази дата.

- 51 В това отношение Cantine се позовават на постоянната практика на Съда и по-специално на Решение по дело Adams/Комисия, посочено по-горе, според което изобщо не може да се противопоставя погасяване по давност по отношение на претърпяло вреда лице, което е узнало едва в по-късен момент за пораждащия вредата факт и което поради това не е разполагало с разумен срок за предявяване на иск. Cantine поддържат също, че са продължили да отстояват правата си, като са се обърнали към АИМА за получаване на плащане за покриване на вземанията си срещу DAI посредством учреденото при Assedile обезпечение и впоследствие към Комисията — за да съобщят за допуснатото от АИМА нарушение. Следователно в конкретния случай не можело да им се вменява никакво виновно забавяне.

Съображения на Съда

- 52 В началото следва да се напомни, че правото на предявяване на иск пред общностна юрисдикция може да бъде упражнено само при условията, предвидени в това отношение от разпоредбите, които уреждат видовете искове, в конкретния случай — предвидения в член 235 ЕО иск за обезщетение. Следователно това право може да бъде валидно упражнено пред Първоинстанционния съд само ако последният е приложил правилно разпоредбите, които уреждат по-конкретно правилата на давността относно посочения иск (вж. в този смисъл Определение от 18 юли 2002 г. по дело Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Комисия, C-136/01 P, Recueil, стр. I-6565, точка 26).
- 53 Съгласно член 46 от Статута на Съда исковете срещу Общността по дела в областта на извъндоговорната отговорност се погасяват след изтичането на срок от пет години от датата на възникване на събитието, което ги обуславя.
- 54 Предвиденият в посочената разпоредба петгодишен давностен срок започва да тече, когато са изпълнени всички условия за възникване на задължението за поправяне на вреди, и по-специално когато подлежащата на поправяне вреда се конкретизира. При това положение, в случаи като настоящия, при които отговорността на Общността произтича от нормативен акт, давностният срок не може да започне да тече, преди да са настъпили вредоносните последици

от този акт и следователно преди момента, в който заинтересованите лица са претърпели сигурна вреда (вж. по-конкретно Решение от 27 януари 1982 г. по дело *Birra Wührer* и др./Съвет и Комисия, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 и 5/81, *Recueil*, стр. 85, точка 10 и Решение от 19 април 2007 г. по дело *Holcim (Deutschland)*/Комисия, C-282/05 P, *Recueil*, стр. I-2941, точка 29).

55 В конкретния случай Първоинстанционният съд се произнася в точка 131 от обжалваното съдебно решение, че давностният срок е започнал да тече от момента, в който *Santine* са претърпели сигурна вреда в резултат на пълното или частично неизплащане на разглежданата помощ, предоставена от Общността. По-нататък в точка 132 от посоченото съдебно решение той отбелязва, че безспорно *DAI* е трябвало да извърши плащането не по-късно от края на месец юни 1983 г. съгласно член 9, параграф 1 от Регламент № 2499/82. При конкретните обстоятелства на този спор обаче Първоинстанционният съд не счита, според точка 133 от обжалваното съдебно решение, че вредата, претърпяна от *Santine* в края на месец юни 1983 г., може да се смята от този момент нататък за сигурна, тоест за непосредствена и предвидима.

56 При преценката дали вредата е сигурна Първоинстанционният съд се произнася в точки 136 и 145 от обжалваното съдебно решение, че следва да се вземат предвид производствата пред италианските юрисдикции, образувани по инициатива на *DAI*, по-специално изхода на спора по учреденото при *Assedile* обезпечение, с оглед на сложната система, въведена от Регламент № 2499/82, и изключителните обстоятелства по конкретното дело, при които е извънредно трудно за един предпазлив и съобразителен икономически оператор да си даде сметка преди приключването на тези производства, че не би могъл да получи пред националния съд плащане на разглежданите помощи посредством посоченото обезщетение.

57 При това положение в точки 145—147 от обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд заключава, че едва в резултат на решението на *Corte suprema di cassazione* от 28 ноември 1994 г. *Santine* са могли да си дадат сметка, че няма да получат плащане на разглежданите помощи посредством посоченото обезпечение и че поради това претърпяната от тях вреда не може да се счита за сигурна преди тази дата, така че предвиденият в член 46 от Статута на Съда петгодишен давностен срок не може да започне да тече преди нея.

- 58 В това отношение следва да се установи, че по този начин Първоинстанционният съд възприема субективен подход относно това дали са изпълнени условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Общността, според който вредата, причинена от незаконосъобразен нормативен акт, не може да се счита за сигурна, докато страната, която твърди, че е увредена, не го осъзнае като такъв. Всъщност в обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд поставя преценката относно въпроса дали причинената на Cantine вреда е сигурна в зависимост от осъзнаването от тяхна страна на невъзможността за поправяне на вредата пред националните юрисдикции.
- 59 Условията обаче, от които зависи задължението за поправяне на посочените в член 288, втора алинея ЕО вреди и следователно правилата на давността относно исквете, целящи поправянето на посочените вреди, могат да се основават само на строго обективни критерии. Всъщност в противен случай това би създавало опасност от засягане на принципа на правната сигурност, на който се основават именно правилата на давността и който изисква правилата на общностното право да са ясни и точни, за да могат заинтересованите лица да се ориентират в правни положения и отношения, свързани с правния ред на Общността (вж. по-конкретно Решение от 15 февруари 1996 г. по дело Duff и др., С-63/93, Recueil, стр. I-569, точка 20).
- 60 Освен това е уместно да се отбележи, че да се отрече възможността срокът за погасяване на иска за извъндоговорна отговорност на Общността да започне да тече през времето, през което страната, която твърди, че е увредена, лично не достигне до убеждението за претърпяна вреда, означава погасяването на посочения иск да настъпва в различен момент в зависимост от индивидуалното възприятие, което може да има всяка страна за наличието на вредата, а това е в противоречие с изискването за правна сигурност, необходима при прилагането на давностните срокове.
- 61 В това отношение следва да се посочи също, че Съдът е отхвърлил тезата, според която предвиденият в член 46 от Статута на Съда давностен срок започвал да тече едва от момента, в който увреденото лице е узнало с точност и подробности фактите по случая, тъй като узнаването на фактите не е изброено сред елементите, които трябва да са налице, за да започне да тече давностният срок (вж. Определение по дело Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Комисия, посочено по-горе, точка 31). Ето защо субективната преценка за наличието на вредата не следва да се взема предвид при определянето на началния момент на срока за погасяване на иска за извъндоговорна отговорност на Общността.

- 62 Следователно Първоинстанционният съд не би могъл да установи в обжалваното съдебно решение, че причинената на Santine вреда е сигурна и поради това да определи началния момент на срока за погасяване на иска за отговорност, като се основава на възприятието, което те са имали относно вредоносните последици от Регламент № 2499/82. Напротив, в случая Първоинстанционният съд е трябвало да се основава изключително на обективни критерии.
- 63 Съдът вече се е основавал именно на такива критерии, за да определи началния момент на предвидения в член 46 от Статута на Съда давностен срок. Действително, както е видно от точка 33 от Решение по дело Holcim (Deutschland)/Комисия, посочено по-горе, Съдът се е произнесъл, че посоченият срок започва да тече от момента, в който претърпяната от увреденото лице имуществена вреда действително е настъпила. От това следва, че началото на този срок се свързва с обективната вреда, конкретно причинена в патримониума на страната, която твърди, че е увредена.
- 64 Така в конкретния случай Първоинстанционният съд е трябвало да установи в обжалваното съдебно решение, че петгодишният срок за погасяване на иска за отговорност, предявен пред него от Santine съгласно член 235 ЕО, тече от датата, на която причинената в резултат на Регламент 2499/82 вреда обективно се е материализирала, като е причинила загуба в техния патримониум.
- 65 Първоинстанционният съд е трябвало да приеме по-конкретно, че посоченият давностен срок е започнал да тече от момента, в който прилагането на предвидения в член 9 от Регламент № 2499/82 незаконосъобразен режим на изплащане на помощи, предоставени от Общността, действително и обективно е причинил вреда на Santine, с това че не им е гарантирал пряко изплащане на предоставената от Общността помощ при неплатежоспособността на DAI. Така за начален момент е трябвало да се приеме денят, в който последните не са могли да получат посоченото плащане в предвидения в посочената разпоредба срок от 90 дни след постъпването на виното в дестилерията, т.е. в края на месец юни 1983 г., както е видно по-конкретно от точка 132 от обжалваното съдебно решение.
- 66 Като приема обаче в точка 147 от обжалваното съдебно решение, че предвиденият в член 46 от Статута на Съда петгодишен давностен срок не може да започне да тече преди 28 ноември 1994 г. и при това положение като обявява за допустим, тъй като не е просрочен, иска за отговорност, предявен на

12 октомври 1998 г., тоест повече от петнадесет години след действителното настъпване на вредата, Първоинстанционният съд е приложил неправилно разпоредбите, уреждащи предвидените в този член правила относно давността.

- 67 Освен това следва да бъде отхвърлен доводът на Cantine, основан на Решение по дело Adams/Комисия, посочено по-горе, в което Съдът се е произнесъл, че погасяване по давност не може да се противопоставя по отношение на претърпяло вреда лице, което е узнало едва в по-късен момент за пораждащия вредата факт. Действително, обратно на делото, по което е постановено това съдебно решение, Cantine не могат да претендират в конкретния случай, че не са узнали след края на месец юни 1983 г. за пораждащия вредата факт, тъй като към този момент са били добре осведомени за това, че член 9 от Регламент № 2499/82 изобщо не им осигурява пряко изплащане на разглежданата помощ, предоставена от Общността, в случай на неплатежоспособност на дестилатора.
- 68 По-нататък е уместно да се добави, че обстоятелството, че Cantine са встъпили в образуването по инициатива на DAI производството пред италианските юрисдикции относно обезпечението, не е било пречка те да предявят паралелно иск за отговорност пред Съда съгласно член 235 ЕО. Последната разпоредба предоставя именно на общностните юрисдикции изключителната компетентност да разглеждат искове за обезщетение на основание член 288, втора алинея ЕО, насочени срещу Общността (вж. по-конкретно Решение от 27 септември 1988 г. по дело Asteris и др., 106/87—120/87, Recueil, стр. 5515, точка 15).
- 69 Накрая следва да се отбележи, че както е видно от самия текст на член 46 от Статута на Съда, предявеният иск пред национална юрисдикция не представлява акт, с който се прекъсва погасителната давност за иска за обезщетение на основание член 235 ЕО (вж. в този смисъл Определение по дело Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi/Комисия, посочено по-горе, точка 56). Следователно по същия начин подаването на иск на национално равнище не може да отложи началния момент на срока за погасяване на посочения иск.
- 70 От изложените по-горе съображения следва, че обжалваното решение трябва да бъде отменено в частта му, с която обявява за допустим искът за извъндоговорна отговорност, предявен от Cantine, и осъжда Комисията да поправи

претърпяната от тях вреда, вследствие на обявяването на DAI в несъстоятелност, поради липсата на механизъм, който да гарантира при режима, въведен от член 9 от Регламент № 2499/82, че предвидената в този регламент помощ, предоставена от Общността, ще бъде изплатена на съответните производители.

По иска пред Първоинстанционния съд

- 71 Съгласно член 61, първа алинея, второ изречение от Статута на Съда, последният може, когато отмени решение на Първоинстанционния съд, сам да постанови решение по делото, когато фазата на производството позволява това. Следва да се отбележи, че настоящият случай е такъв.
- 72 Относно искането на Cantine Комисията да бъде осъдена на основание член 235 ЕО да им заплати обезщетение в размер, равен на размера на вземанията им срещу DAI, по които не са получили плащане, същото не следва да бъде уважено по мотивите, изложени в точки 63—66 от настоящото решение.
- 73 Всъщност, както е видно по-специално от точка 65 от настоящото решение, предвиденият в член 46 от Статута на Съда петгодишен давностен срок е започнал да тече от края на месец юни 1983 г., така че посоченото искане за обезщетение на основание член 235 ЕО, предявено през 1998 г., трябва да се приеме за погасено по давност и поради това да бъде отхвърлено като недопустимо.
- 74 Следователно, при положение че с обжалваното съдебно решение Първоинстанционният съд вече е отхвърлил като недопустими исканията на Cantine за отмяна на писмото на Комисията от 31 юли 1998 г. и за установяване на неправомерно бездействие на институцията, както и искането им за осъждане на Комисията въз основа на неоснователното обогатяване, искът на Cantine по дело T-166/98 трябва да бъде отхвърлен изцяло.

По съдебните разноси

75 Съгласно член 122 от Процедурния правилник, когато е жалбата е основателна и окончателното решение по правния спор се взема от Съда, той се произнася по съдебните разноси. По смисъла на член 69, параграф 2 от Процедурния правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 118 от същия, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноси, ако е направено такова искане. След като Комисията е направила искане за осъждането на Cantine и последните са загубили делото, те трябва да бъдат осъдени да заплатят разноските, направени по настоящото съдебно производство и по производството пред Първоинстанционния съд.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) **Отменя Решение на Първоинстанционния съд на Европейските общности от 23 ноември 2004 г. по дело Cantina sociale di Dolianova и др./Комисия (Т-166/98) в частта му, с която обявява за допустим иска за извъндоговорна отговорност, предявен от Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, Cantina Trexenta Soc. coop. arl, Cantina sociale Marmilla — Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl и Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari, и осъжда Комисията на Европейските общности да поправи претърпяната от тях вреда вследствие на обявяването на Distilleria Agricola Industriale de Terralba в несъстоятелност поради липсата на механизъм, който да гарантира при режима, въведен от член 9 от Регламент (ЕИО) № 2499/82 на Комисията от 15 септември 1982 година за установяване на правилата на превантивната дестилация за лозарската 1982/1983 година, че предвидената в този регламент помощ, предоставена от Общността, ще бъде изплатена на съответните производители.**

- 2) **Отхвърля иска по дело Т-166/98.**

- 3) **Осъжда Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, Cantina Trexenta Soc. coop. arl, Cantina sociale Marmilla — Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl и Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari да заплатят съдебните разноски, направени по настоящото съдебно производство и по производството пред Първоинстанционния съд на Европейските общности.**

Подписи